

ЗА МОЛИТВАТА И НЕЙНИТЕ ПЛОДОВЕ

1. Какво представлява молитвата, каква трябва да бъде тя и какви са плодовете и?

Молитвата е основното средство, което съединява разумните същества с техния Създател Бога. И в новия живот тя ще бъде тяхно основно занимание и задължение.

Молитвата е непосредствена връзка и постоянно средство за общуване на ангелите и хората с Бога.

Молитвата е изход от нашите тленни окови в безкрайното, тя ни извежда извън жалките предели, в които сме ограничени, и ни дава усещане за безграничното и свръхестественото.

Изчезват пространството, мястото, образът и ние усещаме действието на Божествените свойства. Ако пожелаем и да опишем природата и същността на този свръхестествен дар, разбираме, че този труд превъзхожда силите ни. Ще се ограничим само с описание на това, как действат в нас нейните резултати и плодове.

Този Божествен дар за тварните същества е толкова величествен, че и Самият Дародател е прибягвал към молитвата, докато е пребивавал в нашия тленен свят. Апостол Лука съобщава, че Господ прекара цяла нощ в молитва към Бога (Лук. 6:12).

Понякога молитвата Му е била под формата на изповед, понякога – като особено пламенно моление или благодарение и прошение към Началника на Световете, Отца. С това Господ е искал да покаже необходимостта и значението на този най-велик дар. Отче, благодаря Ти, че Ме послуша (Иоан 11:41), Отче Светий! опази ги в Твоето име, тях, които си Ми дал... опазих, и никой от тях не погина, освен погибелния син... И не само за тях се моля, но и за ония, които по тяхното слово повярват в Мене (Иоан. 17:11, 12, 20).

Най-добрият и потресаващ пример е гетсиманската молитва, в която Той на три пъти умолява Отца, след като действително е приел на Себе Си изцелението на целия свят.

Накъдето и да обърнем вниманието си – от момента на създаването на тварите и след това – молитвата присъства навсякъде. По този начин молитвата е връзка и единство на всички твари с Бога и Твореца, и тяхна проекция във вечността.

Молитвата е толкова сродна на разумните същества, че в случаи на необходимост, и особено в моменти на опасност, тя започва от само себе си да привежда в движение членовете им.

Тя е най-съвършеният инструмент, който дава на тварта, и на човека особено, възможност за

действително общение с неговия Създател. С нейна помощ човекът може да моли и да получи необходимото, да повлияе за изменение на наказанията, които Божието Правосъдие му налага, да получава преизобилно благословение, да узнава това, което не знае, да указва подкрепа на ближните, като умолява Бога за това, и въобще, чрез молитвата човек може да стане участник на много свойства на нашия Бог и Отец.

Впрочем да се опише резултатът и превъзходството на добродетелта, наречена молитва, над останалите, е невъзможно. Елате тогава всички вие, отрудени и обременени, обитаващи това място на общо изгнание, в лоното на майката на добродетелта - молитвата, и тя ще ви даде повече покой, отколкото сте очаквали или молили.

2. Какво представлява умната молитва, защо се нарича така и как да я придобием?

Молитвата, макар и по своята природа да е една, има, както се вижда от историята, различни образи и видове. На тези добродетели на добродетелите се дават различни названия, които въпреки носят един и същ смисъл, а думата "молитва" е само по-общото название.

В зависимост от целите и поради това - от начина, по който се извършва, тя се нарича моление, молба, възвание, обръщение и даже вопъл - ако към това ни принуждава неотложна необходимост. Молитвата в състояние на сегашното ни изгнание е не само задължителна, но и необходима, в което ни уверява Сам Господ, казвайки: *без Мене не можете да вършите нищо.* (Иоан. 15:5). Възможно е да съдействаме на Господа за нашето собствено спасение, като следваме евангелските слова: *Искайте, и ще ви се даде; търсете, и ще намерите; хлопайте, и ще ви се отвори* (Мат. 7:7).

На правилна молитва ни учат светите отци, които сами са били нейни деятели и са се сподобили да придобият нейните дарове и милости. Всяко обръщане и извисяване на ума към Бога, е молитва. Колкото по-спокойно и внимателно се извършва, толкова по-голям плод принася.

Най-разпространеният начин за молитва при християните е песнопението в храмовете по специални служебни книги; друг начин за молитва - насаме или с двама-трима други души - е да се използват молитвите на различни свети отци или псалмите на Давид.

Още един начин - доста разпространен - е напълно уединената молитва с внимание и съсредоточаване, когато молещият се съкрушено изповядва греховете си и с настойчиво моление умолява за снизхождението на Човеколюбеца Господ към него.

Друг начин за молитва е, когато човекът се обръща навътре в себе си, на което са учили и което са практикували сами нашите монашествващи отци. Тоест, за да се удържа ума от падение, трябва да се свали той в сърцето, като едновременно с това се произнася кратката молитва: "Господи, Исусе Христе, помилуй ме".

За това, че спасението без вяра и призоваване на спасителното име на нашия Господ Исус Христос, Божия Син, е невъзможно, пръв ни е казал апостол Павел. С тази кратка молитва ние

молим за помощта Божия и се предаваме на Христа. Като Петър изповядваме, че Христос е Син Божий. На тази молитва съприсъства Синът Божий, защото никой не може да нарече Иисуса Господ, освен чрез Духа Светаго (1 Кор. 12:3).

Но да се молим с тази молитва е изобщо затруднително, защото умът ни е пленен от много лоши привычки, които не отстъпват така леко, поради което и се изискват настойчивост и усилие, както призовава апостол Павел: “Постоянно пребивавайте в молитва”.

При цялата си настойчивост нашата молитва се натъква на различни препятствия и при това нееднократно. Те възникват или от естествена умора - поради несвикналост, или направо поради делата на дявола. Да им се обръща внимание, не е нужно, защото нашата цел е Христос, нашият Живот.

Когато някой започва настойчиво да зове към пресветото име: “Господи, Иисусе Христе, помилуй ме” чувства, че го болят плещите и главата. Това се обяснява със завистта на сатаната, който има за цел да прекъсне нашия опит да се молим. Но ние имаме заповед: Непрестанно се молете (1 Сол. 5:17) и знаем, че Неговите заповеди не са тежки (1 Иоан. 5:3). Как в действителност можем още да разбираме думите на Господа без Мене не можете да вършите нищо (Иоан. 15:5) и Ме призови в скръбен ден; Аз ще те избавя (Пс. 49:15)?

Нашите опитни отци учат, че понякога трябва да произнасяме всички думи на молитвата, а понякога, особено начинаещите - поради безсилието на ума да удържа по-голям брой думи, - да казват: “Иисусе Сине Божий, помилуй ме”. Честата промяна на думите в молитвата и казането ѝ веднъж така и веднъж иначе не е нужно - за да се избегнат лоши привычки. Необходимо е да се молим с тази молитва от време на време ту на глас, ту тихо, ту шепнешком, а понякога и мислено - за да може умът по-лесно да се удържи от разсейването и смущенията на външния свят. И двата начина са необходими и полезни.

Силното желание да се придобие тази молитва привлича действието на благодатта, което съдейства в молитвата, умът все по-лесно я удържа, получава благодатно утешение, реално усеща Божията помощ и вече ободрен, продължава.

Вкусил Божественото утешение благодарение на настойчивостта си, умът вече сам удържа молитвата, имайки вътрешно разположение към нея. Шепотът вече не е нужен и умът се моли с по-малко труд отпреди, защото по благодат се е избавил от разсейването.

Ако пребъдва в молитва и по-нататък, той се просвещава от Бога, контролира мисълта и отблъсква несмислените прилози, които са неотделима част от ветхия човек. Тогава благодатта му открива Царството Божие, което вътре в нас е (Лук. 17:21), както е учил Господ. Такава молитва, ако се практикува, се нарича умна.

Ако настойчиво, непрекъснато и без съжаление човек продължи да упражнява тази молитва, Божествената благодат ще пребивава в ума и в сърцето на такъв подвижник постоянно. Тогава вече няма да са нужни усилия, а молитвата сама ще върви непрекъснато, дори и в съня. И подвижникът никога повече няма да спре да се моли с неизречени въздишки, молейки Бога не само за себе си, но и за всички скърбящи и измъчени, и за всички хора въобще. Той без усилия ще стане участник на всеобщата болка, ще се радва с ония, които се радват и ще плаче с ония, които плачат” (Рим. 12:15).

Тази кратка молитва може да се произнася на всяко място, по всяко време и при всякакви обстоятелства, както сред хора, така и насаме. Тя в никакъв случай не е забранена за миряните, както твърдят някои, макар и повече да се практикува от монаси. Всеки, където и да се намира, може мислено да призовава и да се обръща към името Христово. Моля и вас, опитайте сами и много скоро ще вкусите от плодовете на това дело. Името на нашия Господ не е просто дума, името Му е сила, енергия, възкресение и живот.

Този, който по благодат реши да се занимава с това дело, нека не изпада в малодушие, да не се отегчава, да не се съмнява, и наградата му ще бъде велика - и не само на небето, но и тук, на земята, ще получи полза. Невъзможно е Господ, Който умря за нас, още когато бяхме грешни (Рим. 5:8), да ни презре, когато ние така настойчиво Го молим, и да не ни дарува това, което ни е обещал. Ако Той не отпраща в бездната бесовете, които Го молят, ако е чул и разгневилия Го фараон, който е угнетявал еврейския народ и го е избавил от наказанието, възможно ли е да не чуе нас, които непрестанно Го призоваваме колкото сили имаме? Нека молитвата, като неотменно наше задължение, да бъде винаги с нас, немощните и безсилните, и тогава, съгласно Писанието, ние ще получим несравнено повече от всичко, що просим, или за каквото помисляме (Еф. 3:20).

3. Защо светиите, Божиите приятели, биват гонени и се радват в гоненията?

Те са отражение на Първообраза, техния Владика, Който им казва: В света скърби ще имате (Иоан. 16:33) и ще бъдете мразени от всички заради Моето име (Мат. 10:22), и ако Мене гониха, и вас ще гонят (Иоан. 15:20), и отново – вие сте, които устояхте с Мене в Моите напасти (Лук. 22:28). В първосвещеническата Си молитва Господ казва: Отче, Аз им предадох Твоето слово и светът ги намрази (Иоан. 17:14).

От всичко казано става ясно, че пътят, който води в живота, е стеснен, тесни са и вратата и малцина ги намират (вж. Мат. 7:14).

Боголюбците не само не се отклоняват от оскърбленията, но и се радват, тъй като са облажавани за своя подвиг като герои и наследници на Царството на своя Отец. Блажени сте вие, кога ви похулят и изгонят, и кажат против вас лъжовно каква да е лоша дума заради Мене (Мат. 5:11).

По същество всички търпят гонения и безчестия, но при това не се радват, а по-скоро се мъчат, плачат и ридаят. Радостта и утешенията в скърбите и при безчестията възникват не от изкушенията или от изпитанията като такива, а от действието на Божията благодат, която утешава отрудените и обременените, задето следват Божията воля. Радвайте се и се веселете, защото голяма е наградата ви на небесата (Мат. 5:12).

4. Какви са качествата на благоразумния човек?

Благоразумният човек е свободен от безсмислени чувства, от страстни разположения и движения. Благодарение на това, той властва над разсъдъка си, държи го под контрол, вследствие на което има правилно отношение към всичко. Той е **кротък, незлобив** в общуването си с ближните, **смиреномъдър, състрадателен, милосърден и благодетелен към всички**.

Описвайки характера на такъв съвършен човек, ние откриваме, че той е точно отображение на Първообраза, на нашия Господ, защото само Той е върнал целостта на естеството ни. Това нелъжливо са доказали всички, които са били Христови, които са се облекли в образ небесен и тяхното смъртно се е погълнало от живота (2 Кор. 5:4).

Обаче подчертаваме, че без помощта на Божията благодат падналият и съкрушен човек не може да върне това, което е загубил.

Автор: Стареца Йосиф Ватопедски

Из "Атонски беседи"

